

e) na str. 75 se ponavlja crtanje posljedica grijeha, a da nije dosta naglašeno da one nisu općenite, nego da se mogu pojaviti, čak da se i često javljaju kod pojedinaca.

f) na str. 79 riječ Vulgate: »animalis homo...« nije nipošto dobro prevedena izrazom: naravan čovjek.

g) konačno bi valjalo malo potanje izložiti u jednom poglavlju, kako se ima vladati mladić prema djevojci koju je zavolio i s kojom ima najozbiljnije namjere. Općim smjernicama je to pitanje i ovdje, dakako, riješeno; ali mladi ljudi ne znaju što im je dozvoljeno a što nije, što je grješna prigoda u tom slučaju a što nije. Pitanje je delikatno, ali je o njemu potrebno otvoreno i jasno reći: kako će dvoje mladih bića provesti vrijeme do braka, a da ne budu izloženi grijehu?

h) za moj lični ukus moram priznati da ilustracije od L. Martona nisu uspjele. Mislim na one sa zmijama i nekim grozomornim aždajama. Znam što je ilustrator htio njima pokazati; ali valja imati na umu da ova knjiga nije za djecu pučke škole, nego za srednjoškolsku i akademsku omladinu, na koju ovakove ilustracije mogu djelovati odbojno.

Možda bi se koja od ovih misli prigodom ovoga drugoga hrvatskog izdanja bila mogla u knjizi i provesti. Ja i ovakovoj kakova jest, želim među hrvatskom omladinom najbolji uspjeh s tvrdom nadom, da će uz nastojanje vjeroučitelja po našim srednjim školama, ubrzo doći i do njezina trećega izdanja.

Prof. A. Z.

Rogić Ivan: Kanonsko pravo i knjiga Kodeksa, opća pravila (Normae generales), Đakovo 1939., str. 215.

Pod gornjim naslovom je autor, profesor kanonskog prava na višoj bogoslovskoj školi u Đakovu, izdao svoja predavanja, kako ih obrađuje u nastavi slušačima teologije. Sadržaj knjige kaže sam naslov. Pisac u uvodu daje pojam prava, i crkvenog prava te navodi izvore kanonskog prava kako materijalne tako i formalne, ove posljednje od početka crkve do novog crkvenog Zakonika. U tumačenju općih pravila autor se drži legalnog reda slijedeći gotovo dosljedno red kanona kako ih sadržaje Zakonik. Sam tekst kanona stavljen je kurzivnim slogom na odnosnim mjestima na dnu stranice na kojoj se radi o dotičnom kanonu.

Ako u prosuđivanju jednoga djela moramo gledati u prvom redu na svrhu, moramo priznati da ovo djelo potpuno odgovara svojoj svrsi. Ono je namjenjeno kao priručnik slušačima teologije gdje među glavnim naučnim predmetima dolazi kanonsko pravo. Tim je ujedno rečeno da ono ne može nadomjestiti profesora i njegovih tumačenja, nego da služi kao temelj, koji slušači moraju imati pri ruci, kako to pisac u predgovoru ističe. Glavnom zahtjevu ovakvog djela, naime jasnoći, autor je udovoljio, zato ga s korišću mogu upotrebljavati i drugi koji se ovim pitanjem zanimaju.

Pisac je namjerno izostavio naučni aparat ispod teksta, imajući stalno pred očima svrhu, pa je zato za slušače, koji bi se htjeli podrobnije ovim predmetom baviti naveo glavniju literaturu u početku pojedinih titula, kao u titulu o zakonima, običaju, otpisima, povlasti

cama, oprostima. Očekivali bi da to isto tako bude i za uvodne kanone. Primjećujemo ipak da u literaturi manjkaju posebna i važna djela o ovom predmetu, kao na pr. Van Hove, Michiels itd.

Ne htijući nikako umanjiti vrijednost djela, smatramo ipak korisnim staviti nekoliko napomena:

Trebalo bi, čini nam se, i u ovom priručniku — bez obzira što se pretpostavlja tumačenje profesora — izložiti jasnije i određenije pojam prava, naročito u njegovom temeljnom značenju, kao objektu pravednosti. A isto tako pojam objektivnog prava (str. 13). Izrazi *facultas moralis inviolabilis* nisu istumačeni ni dovoljno ni posve tačno.

Na strani 25 pisac govori o Pseudo-Izidorovoj zbirci kao da je u cjelosti falsifikat, što nije tačno.

Na str. 54 i 55 autor ne razlikuje običaje koje Kodeks zabacuje (reprobare) od onih koje jednostavno dokida.

Na str. 87 mjesto »ako su zakoni izdani poradi općeg dobra i javnog reda . . .« dovoljno je reći »javnog reda«, a suvišno je »poradi općeg dobra«, jer se svi zakoni izdaju poradi općeg dobra. Na istoj stranici pod c) trebalo bi reći: ako zakon uređuje formalnosti pravnih čina, naime bez obzira da li se radi o bitnoj ili nebitnoj formi.

Na str. 96 autor stavlja opasku da *lex lata ad praecavendum periculum generale* zapravo nije *lex fundata in praesumptione*, a ipak u tumačenju (str. 95) ove zakone svrstava pod drugu kategoriju. Trebalo bi tu dosljednosti, pa voditi računa o izmjeni u Zakoniku. — Slično bi trebalo držati princip kanona 17 § 3 s obzirom na partikularna rješenja kongregacija, jer Zakonik tu donosi promjenu.

Na str. 129 pojam zakonskog odobrenja nekog običaja treba razlikovati od dopuštenja drugačijeg običaja. U stvari se radi o uvjetima zakonom određenim da neki činjenički (faktični) običaj bude ujedno pravni. Pisac konfundira to sa već postojećim pravnim običajem u odnosu prema novom zakonu. Zato je taj uvjet, stavljen od pisca na ovom mjestu, zaista ne samo neispravan nego za slušače potpuno nerazumljiv.

Nema dosljednosti u oznaci savršene zajednice, sposobne za zakon, na str. 64 i 130. Prvput se tvrdi da je nesavršena zajednica, koja nema poglavara s javnom poglavarstvenom vlašću, a na str. 130 protivno.

Na str. 130 kaže se da je za stvaranje pravnoga običaja potrebno »da podložnici drže običaj s uvjerenjem, da su na to obvezani tj. sa sviješću, da su dužni po običaju postupati i da bi griješili kada bi radili protivno. Kanon 28«. Ovo je posve neispravno, i kan. 28 ne sadržava takve tvrdnje. Osim toga »scienter« i »cum animo se obligandi« posve je nešto drugo nego gornja tvrdnja, a i ovi se zahtjevi odnose samo na uvjete nastanka običaja mimo zakona, a ne na uvjete nastanka običaja protiv zakona.

U vezi s tim treba promatrati vraćanje vršenju zakona u slučaju da je zakon protivnim običajem dokinut (str. 136). Pošto je protivnim običajem zakon ukinut, on ne može obvezivati osim novom voljom zakonodavca, ili novim zakonitim običajem koji je u konkretnom slučaju mimo zakona za koji se traži dospelost od 40 god. (kan. 28). Pozi-

vanje pisca na većinu autora i navod Coronate nije ad rem.

Napominjemo još da autorovi razlozi za računanje vremena nemrsa petkom i euh. posta za subotu (str. 143-144) nisu ad rem, a primjer je nejasno postavljen. Ne radi se tu o nekom prekidu vremena u sebi i astronomski promatranog, nego o juridičkom računanju svršetka petka i početku subote. Ako je po jednom računu za izvršenje jednog zakona petak završen, a za izvršenje drugoga zakona i po drugom računu subota nije počela, onda je moguć razmak. Pa tako i aplikacija dvostrukog računanja, jer se tim izvršuju potpuno obadva zakona. Autor krivo pretpostavlja da se radi o izvršenju jednoga zakona, zakon o nemrsu i zakon o euh. postu dva su različita zakona.

Ne smatramo opravdanom tvrdnju na str. 162 da se ne može dobiti milost od kongregacije ako ju je odbio sv. Otac.

Čini nam se da bi mjesto izraza »habitualni faculteti« bio bolji nas izraz »trajna ovlaštenja«.

Piscu želimo da proslijedi svoj rad, da bi tako i mi u našoj pravnoj literaturi dobili napokon jedan udžbenik za kanonsko pravo, kojega dosad nemamo, dok ga drugi i manji narodi od nas već imaju.

Dr. fra K. Karin

UREDNIŠTVO JE PRIMILO:

Barcata Fabijan: *Lula*, roman iz albanskog života, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 200.

Danica, Koledar i ljetopis hrv. knjiž. društva sv. Jeronima za prestupnu godinu 1940, Zagreb, 8° str. 150.

Gotvald Stjepan: *Cvijeće i ukrasno bilje*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 98.

Klarić Branko: *Majčin grijeh i druge pripovijesti*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 64.

Kocijanić Juraj: *Hrvatska uvijek katolička*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 112.

Kukalj Dragutin: *Dani spasenja*, liturgijska pouka o crkvenoj godini, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 110.

Lehpamer Dr. Mijo: *Pravni život na selu*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 95.

Matasović Antun: *Bartol i Bara*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 160.

Sarić Dr. Ivan: *Neveni, pjesme*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939, 8° str. 78.

Vunić Marko: *Povijest svijeta*, Društvo sv. Jeronima, Zagreb, 1939, 8° str. 132. — (Svih 9 knjiga, osim Danice, stoji Din 50.—).

Zorell F. S. J.: *Psalterium ex hebraeo latinum*, Ed. altera revisa. Romae 1939. Sumptibus Pontificii Instituti Biblici. 8° (17×11), pg XXXII +434, in charta tenui Lit. 25; ligatum in tela Lit. 30.